

Jebron

zondag 22 februari 2026

Wanneer de vasten en de ramadan op dezelfde dag beginnen

Welkom

"Wijze mensen denken na over de dood, dwaze mensen denken alleen maar aan plezier maken", met dit citaat uit het bijbelboek Prediker (9, 7) begon de uitnodiging tot deze bijeenkomst. Aanleiding is de voorbije week met zijn drie dagen carnaval, gevolgd door Aswoensdag met het bekende bijbelvers *"Stof zijt gij en tot stof zult gij wederkeren"* (Genesis 3, 19). Dit jaar startten de christelijke veertigdagentijd en de islamitische ramadan op exact dezelfde dag, iets dat maar eens om de 33 jaar gebeurt. Het gaat mij niet alleen om dit uitzonderlijk kalenderfeit, maar het is voor mij een symbool voor verbinding. Beide levensbeschouwingen hebben immers dezelfde kern van bezinning, solidariteit en vreedzaam samenleven. Het samenvallen van hun vastenperiode is een extra kans voor verbroedering en voor verdieping.

Vandaag zou ook het Vredeshuis aan het woord moeten komen, een lokale en feitelijke vereniging die jullie niet onbekend is. Al was het maar omdat jullie het tijdschrift ontvangen, aanwezig zijn op lezingen en filmvertoningen, meedoen aan geweldloze acties, enz. We zouden kunnen stilstaan bij de rol van religie in actuele conflicten zoals bijvoorbeeld tussen Israël en Palestina. Of nadenken over de strategie van bewegingen voor vrede en voor internationale solidariteit nu ze veel minder subsidies ontvangen en hun werking moeten herzien. Of protesteren tegen de sluipende oorlogsretoriek, de stijgende militaire uitgaven, de ondermijning van het internationaal recht. Allemaal noodzakelijk en interessant maar het zal voor een andere keer zijn.

Lied

Toch willen we de actuele oorlogen en het mensonterende onrecht recht in de ogen kijken en zingen dat wij tegen de dood in "*met ons hoofd en ons hart blijven kiezen voor het leven, voor gerechtigheid, voor ommekeer*". We zingen heden het lied 'Heden' op pag. 10 onderaan.

Gebed

Trouwe en nabije God,
wek in ons geweten woede en schaamte
om zoveel geweld en zoveel onrecht.
Dat wij elkander dragen en wakker houden waar het om gaat,
dat wij woorden geven aan Uw droom:
dat deze wereld goed moet zijn,
dat recht en vrede bestemming is van iedere mens.
Bestendig het werk van onze handen,
vandaag, morgen en alle dagen van ons leven. Amen.

Eerste lezing

Met vier dagen vertraging staan we stil bij Aswoensdag, zeg maar 'Aszondag', het begin van de veertigdagentijd. Ik gebruik hier heel bewust niet het woord 'vasten' want in de letterlijke zin van het woord kun je daar amper nog over spreken. Volgens het kerkelijk wetboek van 1983 zijn enkel nog Aswoensdag en Goede Vrijdag verplichte vastendagen. D.w.z. dat alle katholieken tussen de 18 en de 60 jaar op die dagen slechts één volledige maaltijd mogen nemen. Wie van ons heeft in die zin gevast? In het gastenkwartier van de abdij van Averbode was er evenmin iets van te merken. Kortom, anno 2026 kun je vraagtekens plaatsen bij ons 'vasten'. Dat doen ook de profeten wanneer hun tijdgenoten zich afvragen waarom de Heer niet ziet dat zij vasten. Bekend is het antwoord in het bijbelboek Jesaja 58, 1-11.

Jesaja 58

Vasten en sabbat

1 Roep luidkeels, zonder je in te houden,
verhef je stem als een ramshoorn.

Maak aan mijn volk zijn misdaden bekend,
aan het volk van Jakob zijn zonden.

2 Zeker, ze zoeken mij dag aan dag,
vol verlangen om te ontdekken wat ik wil,
zoals een vreemd volk dat rechtvaardig leeft
en het recht van zijn goden niet verzaakt.
En ze vragen naar mijn rechtvaardige voorschriften
en verlangen naar Gods nabijheid.

3 'Waarom ziet u niet dat wij vasten,
en merkt u niet op dat wij ons onthouden?'
Omdat jullie op je vastendagen nog handeldrijven
en jullie arbeiders afbeulen,

4 omdat jullie onder het vasten strijden en ruziën
en vol vuur met elkaar op de vuist gaan.

Als je op die manier vast,
wordt je stem niet gehoord in de hemel

7 Zeg dat het vasten alle dat Ik verlies

5 Zou dat het vasten zijn dat ik verkies?

Is dat een dag van onthouding:

dat iemand het hoofd buigt als een riet

en zich met een rouwkleed neerlegt in het stof?

Noemen jullie dat soms vasten,

is dat een dag die de HEER behaagt?

6 Is dit niet het vasten dat ik verkies:

misdadige ketenen losmaken,

de banden van het juk ontbinden,

de verdrukten bevrijden,

en ieder juk breken?

7 Is het niet: je brood delen met de hongerige,

onderdak bieden aan armen zonder huis,

iemand kleden die naakt rondloopt,

je bekommeren om je medemensen?

8 Dan breekt je licht door als de dageraad,

je zult voorspoedig herstellen.

Je gerechtigheid gaat voor je uit,

de majesteit van de HEER vormt je achterhoede.

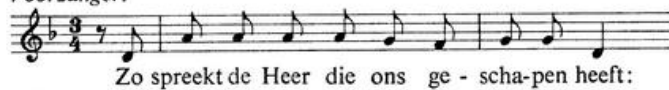
9 Dan geeft de HEER antwoord als je roept;

als je om hulp schreeuwt, zegt hij: 'Hier ben ik.'

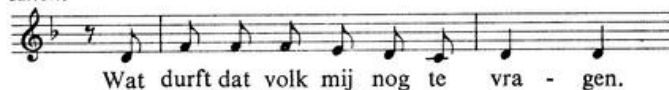

Wanneer je het juk van de onderdrukking uitbant,
 de beschuldigende vinger en de kwaadsprekerij,
 10 wanneer je de hongerige schenkt
 wat je zelf nodig hebt
 en de verdrukte gul onthaalt,
 dan zal je licht in het donker schijnen,
 je duisternis wordt als het licht van het middaguur.
 11 De HEER zal je voortdurend leiden,
 hij zal je verkwikken in dorre streken,
 hij maakt je botten sterk en krachtig.
 Je zult zijn als een goed bevloeiide tuin,
 als een bron waarvan het water nooit opdroogt.

Voorzanger:

Allen:

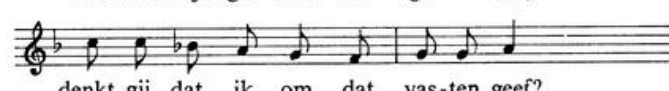
Voorzanger:

Allen:

Voorzanger:

Allen:

Zo spreekt de God die alles weet en ziet:
"Ik durf uw vasten niet vertrouwen.
Als gij de zwervers niet uw woning biedt,
durf ik uw vasten niet vertrouwen.
Schenk uw brood aan de geboeiden,
schenk uw troost aan de vermoeiden.
Anders hoor Ik naar uw smeken niet
en durf uw vasten niet vertrouwen".
En Jezus sprak: "Bemint uw vijand ook".
Heer God, wij staan voor U verlegen.
"Vergeeft het kwaad, zo doet mijn Vader ook".
Heer God, wij staan voor U verlegen.
"Want gij zijt ook zelf geschonden
door een menigte van zonden,
en mijn Vader, Hij vergeeft u ook".
Heer God, wij staan voor U verlegen.
En Jezus zegt: "Mensen, verdraagt elkaar".
en Jezus' woord zal ons bevrijden.
"Vergeet uzelf en dient elkander maar",
en Jezus' woord zal ons bevrijden.
"Aan elkander prijsgegeven
vindt gij honderdvoudig leven".
Jezus zegt: "Mensen, bemint elkaar".
en Jezus' woord zal ons bevrijden.

Lied

Huub Oosterhuis herneemt in het lied 'Zo spreekt de Heer die ons geschapen heeft' niet alleen de noodzaak van het werken aan gerechtigheid, maar voegt er ook "*uw vijanden beminnen*" aan toe, "*Mensen, dien elkaar, vergeef elkaar, bemin elkaar. Dan zal Jezus' woord u bevrijden*".

Duiding

De vasten is vandaag niet meer vanzelfsprekend. Voor velen is het iets van het verleden. De vasten wordt ook wel eens verward met een maand zonder vlees of een maand zonder alcohol. Of veertig dagen met minder snoep, minder muziek of minder beeldschermtijd. Op zich zijn dit interessante en waardevolle maatschappelijke ontwikkelingen, maar de vasten is meer dan dat. Het kunnen namelijk uiterlijke tekenen worden van een innerlijke houding waarbij we ons leven onder de loep nemen. Als we tijdens de vasten op de resetknop duwen, kunnen die uiterlijkheden helpen om te kunnen verinnerlijken. Waar heb ik een verkeerde richting gekozen? Hoe zit het met mijn relatie met God? Moet er iets veranderen? Het gaat over wat we best loslaten om nog meer met elkaar en met datgene wat ons overstijgt verbonden te zijn. Het inbouwen van stilte, lectuur, het loskomen van bepaalde gewoontes, het zetten van de eerste stap of het beleven van solidariteit zijn mogelijke concrete stapstenen.

Als die metanoia, die bekering, die ommekeer gebeurt, wordt de as/het stof niet alleen een teken van rouw, boete en vergankelijkheid, maar verwijst het ook naar een nieuw begin. Vergeten we niet dat as op het veld zorgt voor vruchtbaarheid. As is niet enkel wat overblijft na het branden van vuur, het is als het ware ook akkergrond waarin bekering kan ontkiemen.

Lied

Dit besef van onze beperktheid en die uitnodiging tot naastenliefde, klinkt ook in het lied 'Wie als een god wil leven' op pag. 45.

Een kruisje tot zegen

Geven wij elkaar een kruisje op het voorhoofd met de woorden "Bekeer u en geloof in de Blijde Boodschap", dat was de oproep tijdens de

Aswoensdagviering in de abdij van Averbode . "Bekeer u en geloof in de Blijde Boodschap", een teken van geloof in de ander, een wens voor een vruchtbare veertigdagentijd, een uitdrukking van onze steun onderweg.

Tweede lezing

Vandaag heb ik naast een bijbel ook een koran gelegd. Wat lezen we daar over vasten? Waartoe worden moslims opgeroepen tijdens de ramadan? We luisteren naar enkele verzen (183-187) uit het tweede hoofdstuk.

(183) Jullie die geloven! Aan jullie is voorgeschreven te vasten, zoals het was voorgeschreven aan hen die er vóór jullie waren – misschien zullen jullie godvrezend zijn -

(184) voor een bepaald aantal dagen. Maar als iemand van jullie ziek is of zich op reis bevindt, dan een aantal andere dagen. En zij die er wel toe in staat zijn (maar het niet doen), hebben als vervangende plicht een behoeftige te spijzigen, maar als iemand uit zichzelf iets goed doet, is dat beter voor hem en dat jullie vasten is ook beter voor jullie, als jullie dat maar weten.

(185) Ramaḍan is de maand waarin de Koran werd neergezonden als een leidraad voor de mensen, met duidelijke bewijzen van de leidraad en de reddende standaard om onderscheid te maken tussen goed en kwaad. Wie van jullie aanwezig is in de maand die moet erin vasten en als iemand ziek is of op reis, dan een aantal andere dagen. God wenst het jullie gemakkelijk te maken en niet moeilijk. Maak het aantal dus vol en verheerlijk God. Misschien zullen jullie dank betuigen.

(186) Wanneer Mijn dienaren jou (O Mohammed) naar Mij vragen, antwoord hen dan dat Ik nabij ben. Ik verhoor het gebed van iemand die bidt, wanneer hij Mij aanroept. Zij moeten Mij dus gehoor geven en in Mij geloven. Misschien zullen zij de goede weg opgaan.

(187) Het is jullie in de nacht van de vasten toegestaan om omgang te hebben met jullie vrouwen. Zij zijn bekleed voor jullie en jullie zijn bekleed voor haar. God weet dat jullie jezelf bedriegen, dus heeft Hij zich genadig tot jullie gewend en jullie vergeven. Heb nu dus gemeenschap met haar en streef naar wat God jullie heeft voorgeschreven. Eet en drink totdat voor jullie in de morgenschemering de witte draad van de zwarte draad te onderscheiden is. Vast dan volledig tot aan de nacht. En heb geen gemeenschap met haar, terwijl jullie in de moskeeën verblijven. Dat zijn Gods beperkingen, nader deze daarom niet. Zo maakt God zijn tekenen aan de mensen duidelijk. Misschien zullen jullie godvrezend worden.

Duiding

Tijdens de vasten willen moslims zich lichamelijk en geestelijk zuiveren door zich doorheen de dag, van zonsopgang tot zonsondergang te onthouden van voedsel, drank en ander genot zoals roken en sex. Ze zeggen neen tegen materiële en wereldse verleidingen. Het is een oefening in zelfbeheersing die zeker in de zomermaanden niet gemakkelijk is. Wanneer ze honger krijgen tijdens het vasten, ondervinden ze hoe belangrijk voedsel is en leren ze dankbaar zijn voor alles wat Allah hen geeft.

Men mag ook geen kwaadspreken, liegen, of kwetsen met woorden. Zo oefent men zich in volharden om beter bestand te zijn tegen de moeilijkheden in het leven. Vasten is gericht op gezamenlijkheid en solidariteit. Zich tijdens de dag onthouden van het teveel en van het kwaad gebeurt in functie van nieuwe verhoudingen, nieuwe omgangswijzen. Ruzies moeten bijgelegd, conflicten uitgeklaard. De profeet Mohammed stelt: *"Als je haat en vijandschap niet kan opgeven, heeft het geen zin om eten en drinken op te geven"*.

Die wederzijdse betrokkenheid op elkaar uit zich ook in het samen maaltijd houden. Men nodigt familie en vrienden uit, men maakt veel en lekker eten klaar. Uit alles klinkt vriendelijkheid, gezelligheid en warmte. Dit geeft aan waar het in wezen op aankomt m.n. gemeenschap vormen en gerechtigheid laten gebeuren onder andere door bezit af te staan aan de armen.

Kortom, vasten is geen doel op zich. Het is gericht op een nieuwe houding tegenover voedsel, tegenover bezittingen, tegenover jezelf, tegenover anderen en tegenover Allah.

Tijdens de maand ramadan zijn er ook vele sociale en culturele ontmoetingen. De nachten bruisen van leven, ook in Aalst. Zo organiseert Huis Hoop vzw in samenwerking met Kom op tegen Kanker, AZORG, Compagnie Cordial, Diversplus en Dendermozaïek op zaterdag 7 maart een Life Iftar in Aalst. De ramadan is immers ook een tijd van solidariteit met mensen in de samenleving die zich in een kwetsbare situatie bevinden. Tijdens deze Life Iftar zullen ze stilstaan bij mensen die getroffen zijn door kanker. Het thema van de avond is: "Ziekte als beleving: omgaan met kanker vanuit geloof en psychologie".

Lied

Dit initiatief en vele andere willen "mensen van verschillende culturen samenbrengen voor een warm moment van ontmoeting". We zingen dan ook het lied 'Ontmoeting' op pag. 35.

Collecte en praktische punten

Tafelgebed 6

Brood en wijn delen

Vrije voorbeden met als acclamatie 'God is die goed is' op pag. 61.

Onzevader

Bezinningstekst van Jos Bielen, norbertijn van Averbode

Vredewens

In de media verschijnt de islam vaak op gewelddadige wijze. Dat heel wat moslims geweld gebruiken in hun strijd om meer rechtvaardigheid is een feit. Vaak is minder duidelijk dat de meeste moslims en moslimgeleerden het gebruik van geweld en de godsdienstige verantwoording ervan afzweren. Ze beschouwen het als een verdraaien van de boodschap van de profeet Mohammed. In de wortels van het woord islam (slm) vind je trouwens het woord voor vrede salaam (slm). Het woord waarmee men elkaar begroet.

Tijdens de maand ramadan staan moslims meer dan ooit open voor contacten met anderen. De gastvrijheid staat erg in de aandacht. Je kan als je iemand van hen kent, heel makkelijk met hen mee aan tafel schuiven en hun gewoonten leren kennen. Overal in het land vinden Iftar-maaltijden plaats waar moslims en niet-moslims samen de maaltijd nuttigen na het verbreken van de vasten na zonsondergang. En zo groeit er vrede op microniveau: op het werk, in de buurt, in de stad, op school... Het moge zo zijn!

Zending en slotlied

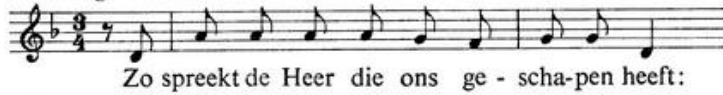
Bidden en zingen wij tenslotte dat "overal waar vriendschap huist tegen haat en dood, dat daar Gods woord herleeft" (pag. 20)

Bronnen:

<https://koran.nl/soera-2-al-baqarah-de-koe/>

De koran, Fred Leemhuis, Fibuia, Houten, 2004, 12de druk, 436 pag.

Voorzanger:

Zo spreekt de Heer die ons ge - scha-pen heeft:

Allen:

Wat durft dat volk mij nog te vra - gen.

Voorzanger:

Dat volk dat vast, maar toch in tweedracht leeft

Allen:

wat durft dat volk mij nog te vra - gen.

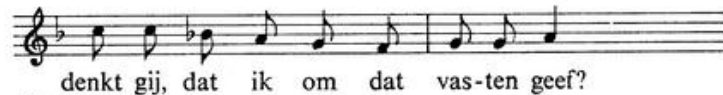
Voorzanger:

Die in zak en as ge - ze - ten

twis-tend mijn ge - bod ver - ge - ten,

denkt gij, dat ik om dat vas-ten geef?

Allen:

mijn volk, wat durft gij mij te vra - gen.

Zo spreekt de God die alles weet en ziet:
"Ik durf uw vasten niet vertrouwen.
Als gij de zwervers niet uw woning biedt,
durf ik uw vasten niet vertrouwen.
Schenk uw brood aan de geboeiden,
schenk uw troost aan de vermoeiden.
Anders hoor Ik naar uw smeken niet
en durf uw vasten niet vertrouwen".

En Jezus sprak: "Bemint uw vijand ook".
Heer God, wij staan voor U verlegen.
"Vergeeft het kwaad, zo doet mijn Vader ook".
Heer God, wij staan voor U verlegen.
"Want gij zijt ook zelf geschonden
door een menigte van zonden,
en mijn Vader, Hij vergeeft u ook".
Heer God, wij staan voor U verlegen.

En Jezus zegt: "Mensen, verdraagt elkaar".
en Jezus' woord zal ons bevrijden.
"Vergeet uzelf en dient elkander maar",
en Jezus' woord zal ons bevrijden.
"Aan elkander prijsgegeven
vindt gij honderdvoudig leven".
Jezus zegt: "Mensen, bemint elkaar".
en Jezus' woord zal ons bevrijden.